

FF:USK_01 Úvod do uměnovědných studií

Zpracování slovníkového hesla

VZTAH UMĚLCE A PUBLIKA

Sára Kordová
437701

Zpracování slovníkového hesla: VZTAH UMĚLCE A PUBLIKA

Vztahem umělce a publika se rozumí přenos informací a pocitů. Přenos uskutečňuje umělec, který může být výtvarník, herec, fotograf, spisovatel, hudebník, nebo skladatel. Publikum tvoří každý recipient, co vstřebává informace přenesené v uměleckém artefaktu nebo v aktu umění.

„Komunikace uměním – sdělování a sdílení prožitků prostřednictvím uměleckých artefaktů.“¹

„Umělecký artefakt – výsledek umělecké tvorby, objektivní (materiální) produkt s pohotovostí vstoupit do komunikace uměním“¹

„Tvorba uměleckého díla – činnost při řešení nejasně vymezeného problému, jak zhotovit umělecký artefakt, jenž by vyjádřil to, co umělec cítí, ví, prožívá atd. Její součástí je proces kódování umělecké informace prostřednictvím uměleckého textu.“²

„Vnímání uměleckého díla – činnost při recepci, tj. příjmu uměleckého sdělení; jeho součástí je proces dekódování umělecké informace z uměleckého textu a její interpretace (výklad smyslu).“²

1. KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 9788024723297. str.399.
2. *Ibid.*, str. 400.

Vztah umělce a publika napříč dějinami

Vztah umělce a publika se napříč dějinami vyvíjí a transformuje. Zaměříme se společně na druh umění, kde je komunikace nejlépe vysvětlitelná a vývoj velmi značný, na plošná umělecká díla jako je malba, kresba, grafické tisky atd.

V prehistorické době zdaleka ještě neexistoval pojem umění jako takové. Každý vytvořený předmět měl svůj účel a funkčnost. S prvními kresbami na chodbách jeskyní se to má stejně. Tehdejší šamani a mágové, v souvislosti s obřady, kreslili na chodby svých obydlí obrysy zvířat a lovců za účelem přivolat příznivý den lovu. Zajímavé je, že podobizny zvířat se pravěcí malíři snaží zpodobnit co nejvěrněji tzv. prehistorický realismus. Na rozdíl od postaviček lovců, kteří jsou ztvárněni pouhými náznaky postavy. Poselství je jasné, lovci jsou náhodní lidé. Nejsou v příběhu lovu důležití, na rozdíl od lovné zvěře, kterou má rituál ovládnout, aby byla poddajná a snadno polapitelná. V tehdejší době nebylo důležité poselství lidem současným ani budoucím. Každý mu rozuměl. Kde tedy máme vztah umělce a publika, když není výtvar určen lidem? Publikum zde totiž netvoří lidé, ale nadpřirozené bytosti, duchové, kteří za pomoci co nejvěrnějšího ztvárnění lapí podstatu zvířete.

Přejdeme-li naši pomyslnou poutí Egyptem v období velkých pyramid, kde umění stále zaujímá polohu mezi člověkem a nadpřirozenem, dostaneme se přes začátky Řecka k velkému rozkvětu umění v letech 520-420 př. n. l. V této době si umělci plně uvědomovali svou moc a mistrovství. O uměleckou práci se zajímalo mnoho lidí, už ne z náboženských, nebo politických funkcí, ale pro jejich krásu a dokonalost. Pohybujeme se v době, kdy rozkvět zažívá spíše architektura a socha, ale i tak stojí tato doba za zmínku jako významný milník v pohledu na umění. Tedy vztahu k němu. Hlavním rysem řeckého klasického sochařství je vztah umělce k vytvářenému objektu. Bohové a nadpřirozeno jdou postupně do pozadí, aby hlavní zájem mohlo zaujmout lidské tělo. Řecko vynikalo mnoha rysy pokrokové společnosti. Jedním z nich bylo osvojit si jeden vzor a v uměleckém řemesle ho opakovat do naprosté dokonalosti. Ale to jsme trochu odbočili. Nyní se můžeme zaměřit na obecný vztah řeckého umělce sochaře a jeho publika. Zde je na prvním místě společné kochání se mužským svalnatým tělem, nejčastěji ve vypjatém atletickém výkonu. Do popředí jde i móda a prestiž vlastnit dílo od známého sochaře.

Od antického ideálu se odvrátíme a mílovými kroky se dostaneme přes románský sloh ke gotice. Zde je velmi zásadní poselství obsaženo snad v každém obraze. Opět se umělci navracejí k duchovnu a předávají ho obecenstvu pro gotiku specifickým způsobem. Důležité je zmínit, že před objevením knihtisku, zlevněním a tedy zpřístupněním knih, byli obrazy a fresky jediným způsobem jak předat běžným, chudým lidem poselství o bohu, nebi, očištění atd. Vztah umělce a publika se pozměnil. Autor zůstával anonymní a většinou neosobitý. Šlo

výhradně o obsah na obraze. Všichni v této době znali význam a moc symbolů, které v obrazech vytvářeli příběhy.

Návrat k antice a obdivu člověka se objevuje v renesanci. Zde se vyprávění příběhu v obraze posouvá na vyšší stupeň. Tedy podle mne, protože na rozdíl od gotiky jsou zde zprávy sdělovány osobitými způsoby a podle umělců se různí. Například obraz *Primavera* od Sandro Botticelliho má mnoho skrytých poselství a až donedávna se nevěděl jeho pravý účel. Obraz byl vytvořen jako svatební dar pravděpodobně rodinným známým. Umělec zde komunikuje především s novomanželkou a to na mnoha úrovních. Dle mého je hlavním poselstvím seskupení postav napravo v obraze. Je zde znázorněna událost únosu, které pravděpodobně představuje domluvenou svatbu, která bývala častým zvykem. Ale nabízí novomanželce uklidňující pohled na převtělení Flóry (postava hned nalevo). Ta je v postoji jistá a tváří se spokojeně, její šat jakoby zakrýval rysy těhotné ženy. Autor tímto způsobem sděluje slečně, že ačkoliv si nebere svého nastávajícího pro lásku a svatební noc nemusí být příjemná, časem bude pro ni všechno lepší a bude se cítit stejně dobře, jako bohyně Flóra na obraze.

Závěrem, chci říci, že obrazy vždy nesou určité poselství. Důležité je jen správně se dívat a nechat na sebe působit.

KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. 2. vyd. Praha: Grada, 2008. ISBN 9788024723297.

GOMBRICH, E.H. *Příběh umění: Klub čtenářů*. 1. vyd. Praha: Odeon, 1992. ISBN 8020704167.

ELKINS, James. *Proč lidé pláčou před obrazy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2007. ISBN 9788020015099.

STURGIS, Alexander. *Jak rozumět obrazům: malby a jejich náměty*. 1. vyd. Praha: Slovart, 2000. ISBN 8072097865.

Sára Kordová
437701